

ESZTERGOMI UJSÁG

VEGYES TARTALMU HETILAP.

A HELYBELI LÖVÖLDE ÉS TÖBB INTÉZETNEK VALAMINT A BARSII
GAZDASÁGI EGYLETNEK KÖZLÖNYE.

Megjelenik e lap minden héten egy-szer; vasárnaponkint.
Szerkesztői szállás Budautczán Palkovics Ignác-féle 495-ik sz. a. házban hova a kéziratok s előfizetési pénzek küldendők.

KIADÓ, TULAJDONOS S FELELŐS
SZERKESZTŐ:

SÁNTHA IGNÁCZ.

24. SZ.

Előfizetési feltételek:
Félévre 3 ft. — kr. o. é.
Negyedévre . . . 1 „ 50 „ „ „
Egy óra . . . — „ 50 „ „ „
Egyes szám 15 kr. o. é.
Hirdetmények a legjutányosabb áron vétetnek föl.

Legfelsőbb kézirat.

Kedves Gróf Pálffy!

Kedvelt Magyarországom szívébeni időzésem alatt a testvér-fővárosok lakosságának valamennyi osztályaiból s rétegeiből, mint szintén az ország minden részeiből folytonosan jobbagyi hű ragaszkodásnak meleg s félreismerhetlen bizonyítékait tapasztalám.

Meghatva azon szívélyes bizalomtól, mely atyai szándékaimat legjobban visszatükrözi, meghagyom önnek, miszerént mindnyájoknak őszinte köszönetemet, s teljes hajlandóságom biztosítását kifejezze.

Midőn kedves Magyarországomat, hol örömet töltöttem volna több időt, elhagyom, magammal viszem a nem sokára visszatérhetés kedves reményét, hogy akkor azon örvendetes művet, melynek mindnyájunk szívének kell állandóan feküdnie, ugy, miként azt megérkezésem napján ünnepélyesen kijelentém, befejezhessem.

E részben Isten ótalmába vetem bizalmamat, s elvárom minden hű magyarnak tett-erős gyámolítását.

Budán junius 9-én. 1865.

Ferenc József. s. k.

Pest, jun. 9. 1865.

Negyedik és fájdalom, egyszersmint utolsó napját éljük ma a jóságos fejedelem jelenlegi boldogító látogatásának. Ő Felsége ugyanis az előre kitűzött program szerént ma késő este fog utazni székvárosába.

A tegnapi napról sok érdekes dolgot vagyunk ismét szerencsések a t. közönség tudomására hozhatni.

Először is a mai hivatalos lap szerént Ő Felsége a következő nagylelkű adakozásokat tenni méltóztatott:

* * *

Ő cs. k. *apostoli Felsége*, mint biztos forrásból értesülünk, az ország fővárosainak legmagasb látogatása alkalmából 3000 ftot Pest, 1000 ftot Buda városa szegényeinek, 1000 ftot a pesti Lipót-templom építésére, 1200 ftot alapítványul egy ágyra a bölesödében, 1200 ftot ugyanazon célra a gyermek-kórházban s 500 ftot a kisdodovodákat Magyarországon terjesztő egyletnek legkegyelmesebben engedélyezni, s ezen legmagasb adományok összegét kir. helytartó gróf Pálffy Móricz ő excellentiájának azon utasítással miszerént az egyes összegeket rendeltetésükre fordítsa, már átadni méltóztatott.

Ő Felségének intézeteinket szerencsésített legmagasb látogatását illetőleg a tegnapi programban némi változtatás történt: Ő Felsége csütörtökön 8-án reggeli 7 órákon *Budán*:

Gans Ábrahám vasöntödéjét,

a városi reáltanodát;

Pesten 8 órákor :

az akademiát,
a rakpartot
részelteté e legmagasab szerencsében.

Junius 9-én Pesten $\frac{1}{2}$ 11 órakor:

1. a városi reáliskolát,
2. az egyetemet,
3. a vakok intézetét,
4. az árvaházat,
5. a katonai kórodát

méltóztatott legkegyelmesebben meg szemlélni.

I. T.

Az esztergomi szőlőművelés és pinczekezelés.

(Folytatás.)

6. Midőn már a szőlőfürtök érni kezdenek, köteles a pásztor a gondviselése alatt álló téren figyelmeztető jeleket vagyis pásztorcégéereket fölállítani, annak jeléül, hogy azon téren, illetőleg bárázdaikon a járáskezelés mindenkinek tilos.

7. Kötelessége szigoruan arra ügyelni, miszerint a szüretet a hatóság által meghatározott idő előtt senki sem kezdje meg.

8. Ügyelni kell, miszerint fiatal fákat a szomszéd szőlő határvonalától két ölnyi távolságnál közelebb senki ne ültessen; ellenkező esetben joga legyen a pásztornak az ily ujonan ültetett fákat azonnal megsemmisíteni.

A csősznek kötelességében állana fölügyelni, hogy a hegymester és legalább két legközelebbi szomszéd tudta és engedelmével új vizvezetések ne huzattassanak, utak ne váltóztassanak, pincze ne ásassék; szétbontatván a régi gát, a hegylejtő a szekérutig le ne vonassék; az ilyféle munkálatok által a szomszéd igen gyakran károsítatik, s annál fogva figyelem nélkül nem hagyhatók.

10. Arra is figyeljen, miszerint a barázdák húzásánál egy szomszéd sem szenvedjen rövidséget; szóval a csősz a hatóságnak fölügyeleti eszköze legyen, hogy a tulajdonosok minden önkéntes vagy roszakaratu károsítástól amennyire lehetséges, megóvassanak. Azért kötelességében állana a csősznek, minden törvényellenes tehát büntetésre méltó cselekedetet egyrészt a tulajdonosnál, kinek jószágában kár tétetett, másrészt az illető hatóságnál azonnal bejelenteni.

A hegymesterek kötelmei legnagyobbbrészt a pásztorokéival megegyeznek, azon különbséggel, hogy a hegymester a hatóságnak a pásztorok és szőlőkertek fölött való felügyeleti organuma. Mennyit működnek jelenleg nálunk a hegymesterek, arról az egyes szőlőtulajdonosokat saját véleményükben hagyjuk. Azonban, mik volnának sajátképi kötelmeik, bátrak leendünk elmondani, midőn ama rendszabályokat itt szószerint közöljük, melyek Budán már régi időktől fönállanak.

Utasítás a hegymesterek számára.

1. A hegymester, a mezei kapitánynak, a gazdasági bizottmány meghallgatása után tett indítványa nyomán, a tanács, illetőleg a közgyűlés által választatik. Ilyennek szolgálatra kész, tevékeny és fedhetlen erkölcsű polgárnak kell lennie; ki az olvasásban, írásban nemkülönbén a számolásban tökéletesen jártas.

2. A hegymesternek a gazdaszatban, különösen a szőlőművelésben jól jártasnak kell lennie. Azonfölül kívántatik tőle, miszerint a város határát egész terjedelmében, valamint egyes hegyi és kerületi részleteiben elnevezéseikkel együtt alaposan ismerje. Továbbá gondja legyen, miszerint nemcsak az egyes kerületekhez tartozó kutakat, szekérutakat, kitérő helyeket, hidakat, gátakat, hegyi présházakat és a pusztá városi telkeket pontosan és biztosan mutatni tudja: hanem idővel kerületének minden egyes szőlőtulajdonosát személyesen és névszerint, annak telkét végre az evvel történt változásokat tökéletesen ismerje. Mire nézve a hegymesterek különös könyvet vezetni, és azt mindég maguknál tartani köteleztetnek.

3. A hegymester szolgálatában mindég a szokásos kürttel jelenjék meg.

4. A hegymester kötelessége a tek. városi tanács mezei kapitány, vagy a gazdasági bizottmány utasításait pontosan követni és végrehajtani.

(Folytatjuk.)

K . . u.

A ló.

Közli:

Sárváry Andor.

(Folytatás.)

Gyönyörű látvány lehet az ezrekből álló csordákat szemlélni.

Kövérek erősek s büszke tartásuak, ember nem ült rajtok; zivatar orkán nagy havazásoknál szerteságuldoznak, napokig kell őket egybehajhászni; de a Tatár igen jól tudja, mikép a ló mindég szél ellen tart, tehát tudja legalább az irányt s így mégis fölatalja. Közönségesen lovász nélkül legelnek, legfőlebb egyszer hajtának napjában vizre; ekkor a faluba tereltetnek, s a kanczák megfejetnek. Az egybeterelést bármily gyermek is végre hajtja, mert midőn itatásra vezettednek, összetartanak mint a juhok. Hőségben nem esznek, hanem kört képeznek, fejeiket befelé fordítják, azokat összedugják, így csinálván árnyékot magok magoknak. Ha szél támad, ellene fordulnak, s fejüket magasra emelik, hogy a léghuzamot egész testökkel annál jobban élvezzék.

Minden esődörre egy csapat kancza esik, azok néha a szomszéd ménesre is áttörnek, a kanczákat magokhoz terelik, s ekkor rendesen nagy dulakodás keletkezik, mert élethalálra foly a harc. Hátsó lábaikra állnak mint a medvék, egymásra ugornak,

harapnak, aztán kibontakoznak, s hátsó labaikkal harczolnak.

Érdekes látvány lehet náluk a nyomtatás.

Házaik előtt a fűvet port eltakarítván, kört alakítanak; annak közepére czölöpöt vernek; aztán körülrakják jó tömötten kévékkel, a karóra kötelet illesztnek, végére 3—6 egymáshoz szorított lovat kötnek, aztán addig hajtják őket, míg a kötél tekeredése következtében egész a czölöpig jutnak: ekkor megállapodnak, visszafordítatnak, s meg-meg addig járják az új irányt, míg a kötél le nem tekeredik; ez is megtörténvén a nyomtatásnak vége. —

Fris tejet a tatár nem iszik, hanem forradásnak ereszti, *kumis*-nak nevezi, s részegítő itallá válik; náluk ez az, mi nálunk a bor, és soha nem elégedettebb, mint ha abból kedvére ilhatik.

Rzewuski 5 év alatt *Berdicowban*, hol legnagyobb lóvásárok szoktak lenni, 240,000 eladó lovat látott.

A *kozák* és *tatár* lovak nem különböznek egymástól.

Erman a *Kirgiseknél* ép úgy találta a lovaszatot mint a *Tatároknál*; *Hansteen* lókolbászt is evett náluk. A *Mongolok* szintén megeszik még a döglött lovat is.

Wrangel 1820. *Siberiában* járván a *Jakutoknál* vasszinű lovakat látott, melyek legzordonabb időben sem vezettettek akolra; persze maga a *Jacut* sem keres meleget, hanem 20 foknyi hidegnél is lóborbe takarózik, s a szabadban alszik. A lovat nem is tartja jónak, ha neki legalább 30 évig nem szolgált. *Erman* a *Jakutoknál* igen számos fehér lovat látott; husát megeszik, tejéből kumiszt készítenek, s lakodalmakban az ara leendő férjének lókolbászszal körülfont sült lófejet ajándékoz. A *Tungusok* lovai is tiszta fehérek; *Kamcsatkában* szintén olyanok a lovak, mert amazoktól szállítottak ide.

Legtökéletesebbnek tartatik az arab ló; noha állítani nem lehet, hogy eredetileg csakugyan az lenne hazája, miután ha nem is meghonosította legalább megkedveltette és szentesítette Mohamed; ma is vallásos lélekismeretességgel örködnék amaz 5 ló fajzadékaik fölött, melyeknek ősei a prófétát s annak társait futásában Mekkába vitték. Birói szemek és tanuk jelenlétében történik a hágatás, s noha az Arab nem nagy bűnnek tartja az esküszegést, ez ügyben még sem követ el csalást, mert az ég egyenes haragjától retteg.

Ott általában a ló családi körben növekedik, mindnyájának büszkesége, mindannyi czirógatja, hizeleg neki, s így ugyszólván nemes gondozás alatt fejlődik ki a bátorság engedelmesség hűség ragaszkodás és határozottság, mely sajátságokban e csinos állat különben is oly nevezetesen kitűnik. Nagyságra a mieinktől különbözik; az arabló t. i. középszerű, kicsi fejű egyenes homlok és egyenes orrlyukkal; szeme nagy és tüzes, orrlyukai szélesek, szőre, sörénye és farka nagyon finom, farkát

fennhordja, izmai finomak, patája ragyogó, szőre közönségesen fénylik. Tűz könnyűség, gyorsaság kitartás, tanulékonyosság és megadás ama tulajdonok, mik e lófajt nagyban ajánlják, s minden más fajnak föléje emelik.

Russegger róla ezeket mondja: Az arab ló honában mondhatlan nagy szolgálatot tesz; fut az Afrika sivatagokon a legnagyobb hőségben is 15 órát, evés ivás nélkül nyargal folyton 3—4 órát anélkül, hogy csak kívánna is megpihenni; s mindezt az arabló igen könnyen végrehajtja. — Ami Syriában Egyiptomban jó lónak mondható, mind Arabiából származott. Valami edzettség és izmosság ömlik el e lófajon; erei idegei majdnem kilátszanak fényes szőre alatt, minden mozdulata plastikai játékra mutat. Nyaka sokban hasonlít a szarvaséhoz, koponyája szögletes, füle apró s folytonos mozgásban van, orrlyukain kifejezésteljes érzékenység mutatkozik. Annyi bizonyos, mikép külsején is bizonyos kiválóság és fenség ömlik el.

Lába vékony finom, de erős, s rajta ama szőr-csomó, mely az alacsonyabb fajukat annyira jellemzi, soha nem látszik, patái sem oly szélesek mint közönséges lovaké. Lépése, futása, ugrása szóval minden mozdulata keces. Arab közmondás szerint a valódi arablónak birnia kell: a vadkan bátorsága és széles fejével, a zerge élénksége jólátása és értelmességével, a *strucz* nyaka és gyorsaságával, a *hód* rövid farkával; az ily állat kikerüli a nyíl és villám sebességét, s a hívőért, kivél a szent harczon ragyog, egykor az ítélet napján a jótettek mérlegében szintén részt veend. Ezen nevezetes állatnak pedig egyedüli eledele az árpával vegyített szecska. Legjobbak neveltetnek *Nedschd* és *Hedschasban* mint ismert száraz vidékeken.

A *dolongai* lovakat *Pückler* oly nagyoknak írja, minők a holsteiniak, alkatuk teveszerű fejük görbedt, hátok lejtős, farkok alig szőrös befelé konyult, s fennen soha nem hordják.

Kelet lovai közt az arabhoz legközelebb áll perzsa és töröklő; de mint *Lenz* megjegyzi, mi ezek közt szép és jó, az arab származásu.

Berbenia és Sahara lovai is középszerűek, de szépek gazdag sörény és farkkal; karesu tüzes kitartó tüzes faj, s a könnyű lovat hihetlen sebesség és kitartással hordja. Éjjel nappal szabad ég alatt vannak, eledelök fű és árpa. Rólok a többek között

Daumas tábornok így szól: A csikó mindjárt legelőre megy a kanczával, embergyermek kiváló szeretettel viseltetik iránta, 6 hónapos korában elválasztatik, 24—27 hónapos korában zablyát és nyeret kap, de csak akkor ül rá felnőtt lovat, miután a 30 hónapot meghaladta. Kezdő lovaglásnál vezettetik, sarkantyú nem érinti, s igen szelid bánásmódban részesül, tanítatik magától megállapodásra is, midőn lovagja leszáll.

(Folytatjuk.)

TÁRCA.

**De Villeneuve-Trans Helion,
zuáv altisztnek élete és halála. Irta gróf de Ségur
Anatol, a francia államtanács tagja.**

Franciaiból az V. kiadás után.

(Folytatás.)

Mindjárt a legelső kezdetől fogva ő a közszeregetnek kiváló tárgya lett: megszerették őt a tisztek, kik ítársai és barátai voltak, és kik bámulták hősiesség elhatározását, még inkább becsülték és csodálták őt midőn látták, mily módon vitte keresztül elhatározását; a többi hadfiak pedig, kik iránt magát mindig barátságosnak, vidám- és nyíltan mutatá, őt határtalanul tisztelék, s e tiszteletöket a szeretet és vonzalom ezernyi naiv és egyszerű nyilatkozatával tanusíták, melyeknek emléke nem egyszer a hála könyűit csalta szeméibe.

De Villeneuve Helion valóban magasztos és utánzásra méltó példát adott Franciaország fiatalságának. A civil szolgálatokon kívül ugyanis, a harcztere az, hol híres családok keletkeztek és fön is tartották magokat; a hazáért ontott hősi vér az, mely termékenyíti a nemességnek fáját, terjeszti ágait, terjeszti gyökét, fölvirágoztatja és mind e földi életre mind az örökkévalóságra nézve gyümölcsözővé teszi. Ha a nemesség nem vesz a háborukban részt, jövőjét és hatalmát kockáztatja; főleg a hadak kora az, melyben a nemesség a honnak szolgálatot tenni köteles: minden győzelem mely nélküle vivotott, az ő megaláztatását vonja maga után! Azonban de Villeneuve Helionnak magasztos példája — úgy hiszem — kevés követőre talált, sőt a világ még gáncsolta és érzéketlenségről is vádolta őt; a világ, mely csupa hiúságból áll, és melyben az egoismus valami oly természetes, hogy az önmegtagadást és önfeláldozást még fölfogni sem bírja, — e kába világ nem tudom mily titkos és regényszerű indokokat vélt föltalálni arra, hogy egy oly elhatározást fejtessen meg, melyet őseink egészen természetesnek találván meg sem bámultak volna. Szívének áldozatától tehát még az afölötti fájdalom sem hiányzott, hogy félreösmertetett.

Azonban elhatározása rendületlenül állt; a különféle észrevételek és gáncsoskodások azt meg nem változtatták; mindez lelkét csak futólag érintette meg, és szívének mélyében pontosította össze mindazon örömet, melyet a nagy lelkeknek a kötelesség teljesítésének érzete okoz. E lelki állapotában így irt ő anyjának:

„Hogy ez életet haszonnal töltsük el, nem szabad annak tudatával birnunk, hogy elhanyagoltuk napjainkat, hogy soha semmi jót sem tettünk, és hogy jók sohasem is leszünk. Vannak emberek, kik az öntudat fölött gonyolódnak, vagy inkább, kik nem bírják azt, és kik igen jól érzik magukat állapotunkban, melyben mitsem tesznek, kivévén, hogy jól esznek és isznak. Én nem akarok hozzájuk tartozni, és Te édes jó Anyám, lelkedben azt, mondhatod magadnak, hogy Te boldogságomat alapítod meg, midőn megengeded egykissé megkísértenem, hogy mire vagyok képes.“ És hogy édes anyját megnyugtassa, hozzá tévé: „Azon hiedelem kezd fölmerülni, hogy a jövő télig a háboru bevégezve leszen. Csakugyan szép lenne, ha ez

valósulna. Szép lenne az, tenni egy nagyszerű utat, részt venni egy kis csatatűzben, azután őt vagy hat hó mulva visszatérni, és együtt maradni.“

Ilyen volt hősi lelkének állapota, ilyenek voltak remései, midőn hire jött, hogy a császár, párisbani jelenlétét szükségesnek tartván, hadjárat tervéről lemondott, és az őrségnek elutazása bizonytalan időre elhalasztatott. A dolgok e fordulatával de Villeneuve Helionnak is meg kellett változtatni tervét; ő nem azért hagyta oda fényes pályáját, hogy közkatona ruhájában sétálgasson Párisnak utcáin. Édes anyja fölfogta ezen helyzetét, és beegyezését adta arra nézve, hogy más ezredbe mehessen át. Az afrikai vadászok első ezrede ekkor Krimiában volt; de Villeneuve Helion minden nehézség nélkül megkapta az engedélyt ezen ezredbe mehetni át azon kiváltsággal, hogy utóbb valamely lovas századba léphessen.

Ezekután ő földi és lelki dolgainak rendbehozásához fogott, és talán előérezvén, hogy a keletről, hova annyira vágyott, többé visszatérni nem fog, megírta végrendeletét, mely imigy hangzik:

„Elindulandó a harcz terére, honnan lehetséges, hogy többé vissza nem jövök, úgy tekintem magamat, mintha a halál veszélyében lennék, s azért megírom végrendeletemet.“

„Valamint mindig iparkodtam jó keresztényként élni, úgy mint jó keresztény akarok meghalni is. Forrón szeretett édes jó Anyámnak hálás köszönetet mondok mindazon jókért, melyekkel engem egész életemen át elárasztott, és tőle bocsánatot kérek mindazon fájdalmakért, melyeket neki okozhattam. Néki hagyom mindazt, amivel bírok, kérve őt, hogy nővéreimnek egyes emlékeket adjon.

Miután jó barátairól sem feledkezett meg, így fejezé be végrendeletét:

„Édes jó anyámat kérem, hogy ossza ki a szegények közt S*** M.-nél levő pénzemet, és pedig felét a nancyi s a másik felét a bargemonti szegények között, meghagyván nekik, hogy érettem imádkozzanak.

„Az Atyának, és Fiunak és Szent-Léleknek nevében. Amen.

„Páris, 1855-dik évi május 28-kán.

„De Villeneuve-Trans Helion.“

Miután végső akaratát ily meghatározó, egyszerű módon és nyugodt lelkülettel fejezte volna ki, ütött az indulási óra, az elválás percze, ez oly keserű percz elérkezett. Tagadhatlan, hogy mindig fájdalommal jár azoktól venni búcsút, kiket szeretünk, még akkor is, ha távollétünk sem haszonra nem nyulik, sem veszélylyel nem jár. De midőn bizonytalan időre távoznak; midőn a távozó megszámlálhatlan veszélynek néz elé; midőn az „Isten hozzád“ szavak ez életben tán legutoljára hangzanak el: a szerető szív összeeszeszorul, s az egymást szerető lelkeknek elszakadása azon keserű elválásnak képét tünteti föl, melyet a halál hoz létre.

Az elválás végső percében de Villeneuve Helionnak gyengéd szive meghajlott a fájdalom sulya alatt; tán lelkét egy perczre a megbánás érzete árasztotta el, és habár elhatározása ingatlanul állt, szerető szive csak nem megtört volna, ha édesanyja, bár lelkében halálos düfést érzett, de ajkain és szemeiben az önmegtagadás nyugalmát hordozta, őt nem vigasztaltá és bátorította volna. Anyja elég lelkierővel birt őt a lyoni vaspályáig, s azon kocsinak ajtajáig kíséni el, mely őt tova szállítandó vala; de miután a szerető édes anya utoljára megcsókolta kedves gyermekét, miután a vonat elrobogott és szeretetének tárgya eltűnt szemei elől, magánosan és sajtó fájdalom könnyüivel áztatva tért haza, azonban mégis elég erővel és önfeláldozással birt arra, hogy gyengéd és a fájdalomtól áthatott szívű leányát vigasztalja. (Folytatjuk.)

Városunk mozgalmái.

— Ő Eminenciája kívánt egészségben tegnap reggel gyorsvonattal érkezett Budáról városunkba. Mint értesültünk előtti való nap az esti fél 8 órai Csász. ebédhez Ő Eminenciája hivatalos volt.

— Haasz Mihály ő excellentiája és Biró László ő msága néhány szathmári irgalmas-néne társaságában, ki az esztergomi nő zárdába fog jönni Ő Eminenciájánál fognak ma Pestről jövet tisztelegni.

— Ő cs. k. Apostoli Felsége f. évi márcz. 25-ről kelt legfelsőbb határozatával, *kisfaludi Liphay Endre* éneklő-kanonoknak olvasó-kanonokká, *Kemp Mihály* ör-kanonoknak ének-kanonokká (meghalt május 20-án 1865.), *kisfaludi Liphay Antal* székes-egyházi főesperesnek ör-kanonokká, *Durguth József* honthi főesperesnek székes-egyházi főesperessé, végre *Szabó József Magister canonicusnak* honthi főesperessé, az esztergomi főkáptalannál fokozatos előléptetését legkegyelmesebben helybenhagyni, s ez által ott megürült kanonoki állásra *Somogyi Károly* kanonokot a pozsonyi társas káptalannál, legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

— *Nincs nemesebb adomány*, mint amely Isten tiszteletének előmozdítására fordittatik, nincs kegyeletesebb ajándok: mint a mely a szentek tisztelésére szánt helyek csinosítására szenteltetik. Ily adományok ily ajándokoknak egész fényhalmaza fekszik ama jótéteményekben, melyekben biboros érsekatyánk s a mélt. főkáptalan hazánk majdnem minden templomát de különösen a helyi sz. Ferencziek zárdáját és szentegyházát nem egyszer részesítette: Ő Eminenciája ama sz. célra legujabban is 100 a mélt. főkáptalan pedig 50 új forintokat adván. Midőn az érdekelt és megvigasztalt elüljáróság eme magas kegyekért nyilvános hálákat ad: nem szűn meg az Úr zsámolyánál sem eszedzni: hogy a Mindenható Isten kegy és malasztban minden nemes adományukat százszorozza.

Szeretett Hazánk Fejedelme

folyó hó 6-án reggi 8 óra előtt érkezett meg huszár-

ezred tulajdonosi kalpagban és egyenruhában, számos nemzeti lobogóval, virágokkal diszitett,—több főkáptalani kanonok urak ő nagyságaik, az egész megye és város tisztviselői, az ügyvédi kar a helyben tanyázó cs. kir. vadászszászlóalj alezredese és segédje, számtalan megyei birtokos s helybeli polgárok, nemkülönbén e megye községeinek nemcsak elüljárói de sok egyes lakosok százai által a legünnepélyesebb színben szemlélhető — Nánai vasuti állomáshoz; hol ő cs. kir. apostoli Felsége a vonatról közénk leszállván, és a megyei főispányi helytartó ur ő msága által fogadtatván: bennünket 10 perczig méltóztatott — daczára a süriin hullott esőnek — legmagasabb jelenlétével boldogítani. Mely alkalommal a meg nem szüntethető éljenzések között, a nép sorából jelenvolt, s tisztességes ruhákba, zöld koszorúkkal és nemzeti szalagokkal ékitett — falusi fiatal leánykák; ő Felségének virágokból és hazánk terményeinek dús kalászaiból font koszorút adának át, melyet ő Felsége szívélyes köszönet-nyilvánítása mellett elfogadván; azt magával vinni méltóztatott. Örömeljenzések közepette néhány szót szólván ő méltóságával a főispányi helytartó, Hamar Pál 1-ső alispány és Schirgl András kanonok és pápai praelatus urakkal. Végtére városunk polgármestere után kérdezősködvén, azt megszólította, és hogy városunkat legmagasabb látogatásával—rövid idő mulva—szerencsételni fogja, neki megígérte, ez után harsán éljenek kíséretében, és nemzeti zászlókat lobogtató nép szerencsekívánatai mellett, fénytől ragyogó udvari vagonba beszállván, elvonulta előtt annak ablakáról — leereszkedő othonias hajlongások által ismét teljes megelégedését nyilvánítva Budára utazni méltóztatott. Mint mult számunkban jeleztük Forgách Ágoston gróf ő méltósága főispányi helytartó ur aláírásával közrebocsájtott falragaszok által lőn a n. é. közönség Fejedelmünk mikori megérkezéséről, és ő cs. kir. Felsége iránt viseltető — a nánai vaspályai állomásnál tanusítandó — legmélyebb hódolat — teljesítéséről értesítve. Ennek folytán számtalanok jelentették magukat ő méltóságánál, kik nemcsak Nánán de Budán is óhajtották hódolatukat nyilváníthatni. Miért is ő msága a főispányi helytartó ur ezen körülményről ő Eminentiaját értesítvén megkérte: miszerint mint örökös főispányja e megyének, e megyei közönséget ő Felsége legmagasabb személye elébe vezérelni méltóztatnék. Ennek következtében Budára f. h. 7-kén reggi 6 órakor indult meg zászlókkal fényesen diszitett „Hunyad“ gőzösön Forgách Ágoston gróf főispányi helytartó ur vezetése mellett, megyénknek és városunknak disze, összesen 140 tagból álló deputatio. Reggi 10 óra lehetett a midőn a budai kikötőhöz érkeztek; honnan a rájuk várakozó 50-en felüli bérkocsikon egyenesen a királyi palotába vágatának, ő Felségének jobbágyi hódolatukat nyilvánítandók.

Az esztergomi hódolók zömével majdnem megtelt a tündéres királyi fogadó nagy terem.

Miután ő Felsége elsőbb is testületekben meg nem jelent világi főméltóságokat fogadta volna a magas klerussal vegyülve; később pedig a m. t. akademiát Desevffy Emil gr. és Eötvös báró vezetése, nemkülönben a gazdasági egyesület ismét Dezevffy Emil gr. elnöksége mellett. Ezután ő Eminentiájának biboros Herczegprimásnak magas vezetése mellett Esztergom vmegye örökös főispánya — rövid — hazafiúi jellemű szónoklatával az egész megye hódolatát kifejezván — azt egy testületben bemutatta volna, ismét ő méltóságát a főispányi helytartó urat volt szerencsés külön bemutathatni ő Felségének, mire ő Felsége ezeket mondá: „Igen szívesen fogadom Esztergom megye ennyi hű fiát, és kedvesen fogadom azon hódolatot, melyet e jelen szép számu küldöttség kijelentett, legyenek meggyőződve mindnyájan jóakaratomról és jó szándékomról, melylyel a haza és különösen Esztergom megye és város polgársága iránt viseltetem.“ — Minden szava a legszebb csengő hangnyomattal levén kiejtve; utána leirhatlan lelkesedéssel hangzott a szünni nem akaró éljen. Mig ezután viszont ő méltósága a főispányi helytartó ur legelőször is Pálffy Pál grófot, utánna az első és második alispányt és ezután vegyülve álló küldöttségnek egyes tagjait volt szerencsés ő Felségének bemutatni, mely hosszan tartó bemutatás után — miközben többekkel a Fejedelem szokott leereszkedő nyájassággal röviden társalgott — a trón terembe távozott. Végére Pálffy Mór ő Excellenciája, Magyarország kormányzója fordulván a tisztelgők felé, s magyar tiszta hangzatú szavakkal köszönte meg „az ősi szokásokhoz hűen ragaszkodó Esztergom vmegye — *patrimonium Petri* — Fejedelme iránti tántoríthatlan hűségét“ reményét fejezván ki egyszersmint aziránt: „*hogy legrövidebb idő múlva ismét szerencsés leend Esztergom e nagy kitüntetésben részesülhetni.*“ E köszönő szavak szívélyes — és sokáig tartó — éljenzésekkel viszonyoztatván; a küldöttség innen a királyi palota előtt várakozó fogatokon egyenesen — ennyi megkülönböztetés után örömtől telt kebellet — ő Eminentiájához távozott, hol néhány perczig tartó mély tisztelgés közben főispányi helytartó urunk, ő Eminentiáját, mint azon — megkülönböztetett Fejedelmi dicső — kihallgattatásnak tényezőjét forró szavakkal üdvözlőlvén, az összes megye és város nevében azt megköszönte. Mig végre Palkovics Károly földbirtokos ur, Forgách Ágoston gróf s főispányi helytartó urhoz intézván néhány szót, azon szerint melegen megköszömvén ő mgnak jobb jövő után sóvárgó jelenlevők nevében azt: hogy eme — egész nemzetet boldogítható — alkalomban erélyes és szívélyes közreműködése által az egész küldöttséget szerencsételtetni szíveskedett. Ohajtja végére: miszerint a Fejedelem és nemzet közti legboldogítóbb bizalom-viszony, az

alkotmányosság terén, mielőbb ismét találkozá; ő méltósága mindnyáját ily eredménydúsan vezérelhesse. Ennek utána az egész küldöttség — Hunyad — gőzösre szállván Pestre hajózott által, innen az nap éjjeli 11 órakor indulván annak nagyobb része vissza Esztergomba.

Festői volt látni az nap délután első órákban a tisztelgő és kíváncsi tömeg hosszú sorát, mely ő Felségének a versenytérrei menetét várta. Közledtével az igazi tiszta hódolat és szeretet örömhanga, a szünni nem tudó éljen hangoztatott minden oldalról. Az épületek és paloták ablakai és erkélyei lobogók és szőnyegek ezre által voltak földiszitve. *A versenytéren* fölállított páholok fölött a cs. ház színei voltak láthatók; míg az udvari páholy biborbársonnyal volt ékesítve, s rajta a vaktító fényű arany jelvények ragyogtak. Tömérdek idegen, köztök sok külországi, legtöbben azonban Arad, Békes, Bihar, Borsod Csongrád, és Heves-megyéből voltak láthatók. Jelenvoltak itt Erdélyből is, nevezetesen Miko Imre gróf, Bánffy Albert gr. Kornics gr. Radnótházi, kik ő Felségénél szintén megtevék, jobbagyi hódolatukat. Nagy fényt kölcsönözött továbbá az egész ünnepélynek, ezeken kívül a diszesen öltözött nagyszámu bájos női koszoru. ő Felsége mind a négy futtatást szerencsételte legmagasabb jelenlétével. Az utolsó verseny végeztével, ő Felsége elindulása előtt — az ezrekre menő közönség örömvöltetése között utat nyitván — úgy a fő urakkal mint több jelenlevőkkel — az udvari fény s a bevett szertartások mellőzésével — leereszkedő egyszerűséggel volt kegyes beszélgetni. Budára érkezte után esteli 7 órakor kezdetett meg az udvari ebéd, tartama alatt már gyülekezett a nép a várkörüli téreken, míg végre Pestről 9 órakor megindult fáklyás menet az alagut előtti téren a budaiakkal egyesülvén a várba fölvonult. Itt oly roppant volt a tömeg, hogy az ember tengernek mondható, melyen keresztül alig tudott a három ezerre menő fáklya vivők sokasága áthatolni. E menetet három katonai zenekar kíséré, hazánk czimerét lengedező zászlókkal s jelvényekkel élénkitve azt. A Fejedelem az erkélyre kijövet rivalgó éljenekkel fogadtatott, mely az entusiasmus zivatarává válván; ő Felségét úgy, mint Pálffy Mór ő excellentiáját szóhoz jutni nem engedé. Mig végre a fáklya menet, utját Pálffy ő excellentiája laka felé irányozván őt harsán éljenekkel üdvözlölte. Szóval a dörgő éljenek, a kitoró öröme e nagyszerű netovábbja kézzel foghatólag tanusítá, hogy a várva várt Fejedelem a nemzet rendületlen bizalmát jelen szívélyes látogatása által mégjobban felfokozá.

ő Felsége f. hó 9-én estéli 11 órakor indult Budáról vissza Bécsbe, ismét — a jött — külön udvari diszes vonaton.

A magyarok Istene kísérje őt vissza, és hozza ismét mielőbb Hazánkba, hogy a legnagyobb reményt nyújtó eme szavai ő Felségének — „a leg-

rövidebb időn már is megnyitandó az országnak ama tért, hol egyrészt annak törvényes képviselőitől a sokasság igazságos óhajásairól értesülhetek — teljesüljenek. Hogy ama nehézségek, melyek eddigelé nemzetünket lehangolták, eltűnjenek, és hogy minden jog feláldozás nélkül valahára ki-elégítesünk.

Szerk.

Lövöldénkről.

1865-ik év június hó 5-én czéllövésnél legjobban lőtt:

Nagy Ferencz fekete mező 3. k. Brenner János f. m. 3. k. Nikora Viktor f. m. 5. k. Schvarcz Ferencz f. m. 5. k. Lovászi István f. m. 4. k. Lieb József f. m. 4. k. Mezei Flóris f. m. 4. k. Etter Lőrincz f. m. 4. k. Muzsik Alajos f. m. 3. k. Rajcsányi József f. m. 3. k. Fischer Hermin vadász főorvos f. m. 3. k. Havas István f. m. 3. k. Hübschl Alajos f. m. 2. k. Meizermann József f. m. 2. k. Sántha János f. m. 1. k.

Levelezés.

Pest, június 7. 1865.

Tekintetes szerkesztő úr! Nemcsak Budapestet, de az egész országot felvillanyozta a legmagasabb látogatás hire. Ha ehhez hozzáadom még a gazdasági kiállítást, a csónakversenyt, a lófuttatást és a vásárt, bátran állíthatom, hogy Pest jó ideje nem mutatott oly élénk képet, mint jelenleg.

A vidéknek ép úgy érdekében áll ezekről egyetmást megtudni, mint a fővárosnak; azért tek. szerkesztő ur engedelmével rövid, de hü vázlatát akarom adni a most Pesten történtek, történők és történendőknek.

A legmagasabb látogatáshoz kötött remények többnyire politikai színezetűek lévén, azokat érintetlenül hagyom. Egyszerűen a tények elsorolását tűzvéni ki magának feladatul.

A fővárosnak jelenleg leglátogatottabb részében, a városligetben mintegy 9000 □^o be van kerítve deszkával, melyen belül 73 kiállítótól 796 darab gép van kiállítva és pedig — Érkövy és Morócz urak dícséretére — oly csinnal, hogy nemcsak a szakértők, de a kíváncsi tömeg is gyönyörködhetik benne. Szombaton 3-kán nyitották meg; az első nap 50 kr. a többi napokon pedig 20 kr. belépti díj volt szabva és oly látogatott volt e szép kiállítás, hogy Pünkösdvásárnap 6200 látogatója volt. Nem sok éve még, hogy az angol gépek voltak csaknem egyedüli gépek hazánkban és ime most már, mint a tények örvendően igazolják, nemcsak után tudjuk csinálni, de némelyekben felül is muljuk az angolokat. Körülbelül 20 gépész képviseli hazánkat, kik közül elég legyen megemlíteni Vidats, Röck, Gubitz, Haris sat. neveiket s látni fogjuk, hogy a hazai gépészet szép erők és tehetségek által képviseltetik. A kiállítás örömnappja az utolsó nap volt, t. i. midőn kedden Ő felsége legmagasb látogatásával tisztel meg. Kik nyertek jutalmat, mind elszámolni, szerény lapja terjedelmén kívül esik, csak annyit mondunk, hogy a hazai gépészek igen sok te-

kintetben legyőzék a velök pályázó külföldi gépészeket, kik közt első helyen áll Clayton et Schuttleworth czég.

De térjünk át a legmagasabb látogatásra.

Már több napok óta tolytonos villanyosságban tartá a főváros közönségét a hir, hogy Ő Felsége meglátogatja Pestet. Az izgatottság legmagasb fokra hágott, midőn a hivatalos Sürgöny és Ungarische Nachrichten rendkívüli számai hétfőn este kiragasztattak az utcasarkokra, melyekről a nép leolvashatá a legmagasabb utazás és látogatás programját, mely szerint kedden reggeli 9 óra 30 perckor Ő Felsége már a pesti indóháznál leend.

Felvirradt végre a nagy nap. Már 5 órakor a budai várfokról történt lövések és a kir. palotára felhuzott zászló hirdették, hogy Ő Felsége átlépte Magyarország határát. Rögtön talpon volt az egész város és készült a lehető legünepélyesebben fogadni Azt, kinek nevéhez oly sok reményt kötött a magyar sziv. Nemcsak a merre elvonult, hanem az egész városban minden házon zászlók lengtek, az ablakok kiékesítettek és a lehető ünnepi szint adának mindennek. Hogy nem volt oly ünneplés mégis, mint lehetett volna a fogadtatás, leginkább az esős időnek és annak lehet tulajdonítani, hogy Ő Felsége csakugyan meglepte reá váró népét, mert egy egész negyedórával korábban érkezett meg, mint ki volt tűzve, de a szívélyesség és szeretet kipótólá a talán hiányzó pompát. Gyönyörű 6 szürkén vágatott végig a váciúton Ő Felsége, oldalán gr. Creneville főhadsegéddel, és robogott tovább a marokkói és fürdőutezán át a lánczhid-terre, onnét fel a kir. palotába, hol Ő Eminentiaja, a bibornok primás fogadta számtalan főurak kíséretében, mindenütt beláthatlan néptömeg éljenzései és kíséretében. Ő Felsége huszártábornok ruhát viselt pompás kalppal fején.

Az nap elfogadá még a legfőbb hivatalnokokat, az egyházak képviselőit 1 órakor meglátogató a kiállítást a városerdőben, hol ismét csak a nép kitüntető ovatioiban részesült. 4 órakor udvari ebéd, 6 órakor meglátogató a csónak-versenyt, hol a budai parton egy külön gözösön pompás sátor volt részére felállítva. A Regatta táncmulatsággal lévén összekötve a Margitszigeten, Ő Felsége kegyeskedett itt is pár perczet tölteni.

Ma reggel Budán a fegyvergyakorlatok terén általános hadiszemlét tartott az itt létező katonaság felett, melynek végeztével audientiát méltóztatott adni. Délután 4 órakor meglátogatóndja a pesti gyepet, a lófuttatást, melyről a jövő alkalommal, mint sok más egyéb-ről is.

Egy, az irodalom barátait lesújtó eseményről azonban nem állható meg, hogy ne tudósítsam e lapok olvasóit. Koszorús költőnk ugyanis Arany János, mint ő maga kijelenti, felhalmozott teendői miatt elég gondot nem fordíthatván a szerkesztésre, lapját a Koszorút kénytelen julius elejével megszüntetni. Ezen az irodalomra nézve valódi csapást felesleges tovább illusztrálnunk, mert ki egyszer látta csak és olvasta a Koszorút, azonnal meggyőződhetett, hogy komolyabb irányú szépirodalmi lap egyetlen volt az irodalomban és valódi hiányt pótol, mely hiány most annál jobban meglátszik és megérezhető most. A viszontlátásig

Latky Károly.

